

УДК 316.62+32.019.5

В. О. Волковинська
кандидат філософських наук,
науковий співробітник Фонду Президентів України
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

«ВІДКРИТІСТЬ» У СОЦІАЛЬНОМУ ПРОСТОРІ: ЩОДО ПРОБЛЕМИ ОКРЕСЛЕННЯ ФЕНОМЕНІВ «ПУБЛІЧНІСТЬ» І «ПРИВАТНІСТЬ»¹

Публічність часто розуміють як сферу суспільно значущої комунікації, часто – політичної комунікації. Саме так інтерпретують ідеї Х. Арендт і Ю. Хабермаса, і це не безпідставно. Однак публічність сама по собі – унікальний феномен, який може не тільки допомогти в оновленні нашого розуміння політичного (як сподівалась Х. Арендт), а й відкрити новий шлях до опису соціальності загалом. Питання точного визначення публічності досі залишається відкритим. Крім того, не визначеними залишаються критерії, за якими конкретне соціальне явище можна характеризувати як публічне чи приватне.

Питання окреслення сутності приватного й публічного в різних аспектах торкалися Х. Арендт, Ю. Хабермас, З. Бауман, Дж. Вайнтрауб, Дж. Дьюї, Р. Сеннет, Р. Файн, М. Діденко, М. Зейдель, Ю. Красін, В. Скобелева, О. Третяк, О. Ходус, Т. Черепанова, Д. Шевчук, Л. Фішман. Проте, незважаючи на наявність глибоких і вартих уваги розвідок на тему публічності та її місця в соціальній реальності, критерії визначення тих чи інших явищ як публічних чи приватних залишаються недостатньо виразно артикульованими.

Метою статті є експлікація найбільш поширеної стратегії розуміння приватного й публічного та виділення критеріїв їх визначення з метою уточнення принципів кваліфікації явищ соціальної реальності як публічних чи приватних.

Поняття «приватне» й «публічне» становлять основоположну відмінність між двома сферами та типами соціальних зав'язків. Приватність зазвичай асоціюють із більш безпечним, зрозумілим та інтимним простором. Ключовими характеристиками публічності вважають її видимість, спостережуваність для інших та орієнтацію на колективні дії або спільні інтереси багатьох людей. Відповідно, приватна сфера вважається сферою індивідуалізму й таємності, прихованості від суспільства. Тому пару понять «публічне – приватне» найчастіше застосовують для позначення тих соціальних сфер, які розрізняються між собою за однією із зазначених характеристик, тобто відкритості/прихованості або колективності/індивідуалізму. Саме ці характеристики Дж. Вайнтрауб називає фундаментальними для контрасту між приватним і публічним [10, с. 4]. Однак визначення публічності через характеристики відкритості й колективності є недостатнім і потребує уточнень.

Що потрібно розуміти під відкритістю соціального феномена? Тільки спостережуваність для багатьох певних формальних фактів чи, можливо, мова повинна йти про прозорість? Чи можна визначити якусь допустиму межу прихованості, яка зберігає конфіденційність особистої інформації індивідів, але одночасно забезпечує прозорість їхньої діяльності? Індивідуальність як критерій приватності також викликає багато запитань. Якщо йдеться лише про кількість зайнятих у певній діяльності людей, тоді тільки діяльність однієї людини можна вважати повністю приватною, адже ми не можемо провести межу між публічним і приватним за допомогою цифр, оскільки повертаємось до питання «багато – це скільки?». Якщо мова йде про колективні інтереси, то як можна стверджувати, що під критерієм суспільних інтересів не задовольняються інтереси якоїсь соціальної групи? Група може діяти за формою колективно, а от за змістом – приватно, якщо захищає тільки

власні інтереси. Проте найчастіше такою можливістю нехтують, адже існує неартикульоване, але поширене припущення, що одиничне означає часткове, а колективне – загальне. Уважають, що дії окремого індивіда майже завжди спрямовані на задоволення його власних, окремих, приватних інтересів, а от суспільство чи група частіше зацікавлені в досягненні загального блага, реалізації спільних інтересів. Саме тому в західній культурі індивіда, який бере на себе відповідальність за загальне благо, зображають героєм, а отже, відхиленням від норми. Отже, критерії відкритості/прихованості й індивідуальності/колективності пов'язані з багатьма неточностями та невизначеннями припущеннями, що суттєво ускладнює їх використання.

Крім того, що критерії відкритості/закритості й колективності/індивідуальності не можна назвати очевидними та чіткими, не завжди вони супроводжують одне одного, а загальноприйнята інтуїція розуміння понять «приватне» і «публічне» не дає відповіді на запитання про необхідність і достатність обох названих критеріїв. Не визначено, чи обов'язково феномен повинен бути й прихованим, й індивідуалістичним, щоб бути феноменом приватності, чи достатньо однієї із цих двох характеристик. Так, сім'я, яку традиційно зараховують до сфери приватного життя, може сприйматись як цілком публічний феномен за умови порушення принципу таємності. Однак важко стверджувати, що публічність, створювана в цьому випадку, відповідає публічності політичної чи громадської діяльності. Також остання може бути менш відкрита та відома в суспільстві, ніж «приватне» життя так званих «зірок». Приватність і публічність легко можуть мінятися місцями під час аналізу таких явищ, як соціальні медіа, діяльність політичних та економічних груп, оскільки в цих випадках приватне виноситься в простір відкритості й колективності, але тим не менше публічним не стає. При цьому публічність діяльності громадських організацій може не перебувати у фокусі освітленості та відкритості для колективного спостереження в суспільстві, а тому залишатись начебто приватним феноменом у соціальному просторі.

Публічними повсякчас вважаються дії окремих особистостей – політичних лідерів, громадських активістів, медійних осіб тощо. М. Діденко вказує на те, що «публічність може розумітись як спосіб особистісного самовираження, свого роду самореклама, яка здійснюється шляхом свідомого винесення на загальний огляд тих чи інших елементів приватного життя» [3, с. 53]. Тут здійснюється лише перехід приватного за змістом феномена в публічну форму: особисте самовираження не передбачає ні колективної дії, ні досягнення загального блага, а публічним стає тільки за рахунок загального доступу до приватного життя. На основі того, що публічним вважається й така поведінка окремих осіб, і «масові» соціальні явища, дослідниця робить висновок, що подвійне визначення публічного як відкритого та колективного – це специфічне розрізнення модифікацій одного й того самого феномена. «Подібне розрізнення (між відкритістю й колективністю – *авт.*) має скоріше аналітичний, ніж фактологічний характер, тим самим сприяє специфікації різних модусів існування феномена публічності» [3, с. 52–53]. Питання полягає в тому, наскільки різними можуть бути

¹ Публікація містить результати досліджень, проведених за грантом Президента України за конкурсним проектом Ф63 Державного фонду фундаментальних досліджень.

специфікації одного феномена. Чи можна вважати явища одного порядку самопрезентацію індивіда в соціальних медіа та діяльність у політичній площині заради балансу інтересів членів суспільства? Більш прискіпливий погляд на проблему кваліфікації того чи іншого явища як публічного показує, що сама собою «відкритість», «відомість» чи «доступність» не забезпечує публічності.

Той факт, що певні дії індивіда чи групи потрапляють в поле зору громадськості, ще не вказує на його особливу соціальну значущість. Можна погодитись із твердженням Р. Пархоменко: «Сьогодні часто заходить мова про т. зв. глобальну публічну сферу, коли певна подія привертає до себе увагу засобів масової інформації всього світу. Однак подібного роду глобальне спостереження й коментування подій ніяк не можна порівняти з процесом транснаціонального прийняття політичних рішень» [4]. Так, можна вважати публічним усе, що є «відомим» у суспільстві, однак таких явищ буде забагато, щоб говорити про цілісний та окреслений феномен «публічного», відмінний від решти феноменів – прозорості, гласності, доступності, масовості тощо. Наукове визначення публічності має ґрунтуватись на більш точному визначенні його характеристик, ніж окреслення його як невизначеного поєднання відкритості й колективності, при тому що жодна із цих характеристик не є самоочевидною у своєму змісті. Також у межах цього підходу все ж варто було б визначити, є вони обидві необхідними й достатніми умовами публічності чи достатньо однієї.

Суперечливість визначення сфер приватного та публічного за ознаками відкритості/прихованості й колективності/індивідуалістичності пов'язана не тільки з неконкретністю та інтерпретативною варіативністю цих характеристик. Навіть більш складні тлумачення цієї пари понять наштковуються на схожі проблеми. Дж. Вайнтрауб виокремлює чотири основних типи інтерпретації понять «приватне» й «публічне»: ліберально-економічна модель, республіканський (класичний) підхід, соціально-антропологічний і гендерний підходи [10, с. 7]. Усі вони різняться тим, де саме проводяться межі публічності, хоча й використовують схожі критерії її визначення. Так, у ліберально-економічній моделі публічність збігається з політичним – у розумінні політики як способу організації спільного життя людей за допомогою влади та держави. Отже, публічність як інституалізована політика (у вигляді діяльності партій, держави) зосереджує в собі й реалізацію колективних інтересів, і колективну спостережуваність (відкритість) і протиставляється сфері приватних інтересів, які здійснюються окремими індивідами (в тому числі й у сфері економічної діяльності). Цей підхід не враховує сферу існування громадянського суспільства, а також ідеалізує державу як монополіста публічності й турботи про загальне благо. Класичний республіканський підхід розглядає публічність як переважно політичну діяльність, однак останню розуміє як реалізацію людської здатності до самоорганізації та кооперації. Так, публічною тут вважається сфера вільного обговорення суспільних проблем і колективного прийняття рішень. Дійсно, публічність не може бути редукована до державного, однак цей підхід передбачає, що державне протиставляється публічному як закрита для загального огляду та дискусії структура. Соціокультурний підхід визначає публічність як сферу соціальності – сферу поза «домашнім», сімейним життям, у якій індивіди створюють різноманітні зв'язки між собою. Й останній, гендерний, підхід продовжує логіку демаркації сім'ї та решти соціальної активності індивіда за ознакою статі, підкреслюючи традицію закріплення сімейної сфери за жіноцтвом, публічної – за чоловіками.

Зіставлення цих підходів до визначення меж публічного і приватного показує, що жоден із них не може вичерпно окреслити ні публічність, ні приватність, натомість для окреслення цих феноменів обирається певна галузь соціального життя як ядро публічності (державна, політична, громадянське суспільство) або приватності (сім'я, господарювання). Отримана так мапа соціальності є дуже приблизною, фактично на ній позначені лише полюси, а все, що розміщено

між ними, залишається «сірою зоною». Кожен із описаних підходів знаходить риси публічності чи приватності в певних сферах соціального життя, однак вони не вичерпують сутності цих сфер. Саме тому про державу можна сказати, що вона є зосередженням колективних інтересів членів суспільства, проте вона не є відкритою для них, навіть порівняно з економічною діяльністю індивідів. Сфера політичних і громадянських дій може бути відкритою та колективною за своєю формою, але може бути індивідуалістичною за змістом; у свою чергу, сім'я як «зразок» приватності не завжди прихована від уваги суспільства, однак її відкритість та увага до неї з боку «публіки» не означає, що вона отримує суспільну значущість.

Труднощі в проведенні межі між публічним і приватним можуть наштouxнути на думку про «багатогранність» цих феноменів. Проте «багатогранність» публічності чи приватності не знімає проблему чіткого окреслення цих сфер. Дж. Вайнтрауб, указуючи на цей брак чіткості, зазначає: «Не може ця проблема бути вирішена й через кількісну шкалу «публічності» та «приватності» [...] Може виявитись, наприклад, що ми можемо описати ринкову економіку як більш «публічну», ніж нуклеарна сім'я, тоді як держава є більш «публічна», ніж ринкові відносини. Однак основа цієї шкали не є самоочевидною. Видається простим окреслити юрисдикцію міської влади й національної держави як «публічне», однак що робить їх більш публічними, ніж ринок?» [10, с. 37]. Дослідник наголошує на тому, що ринкові відносини можуть бути більш відкритими, ніж бюрократія органів влади, при чому ринок чи економічна діяльність вважаються приватно (індивідуалістично) спрямованими. Проте найбільш «приватна» структура – сім'я – є справою колективною, «прихистком» від тотального егоїзму та боротьби ринку, що демонструє її менший індивідуалізм.

Не менш проблематичним є й розмежування публічного та політичного. Ці поняття зближуються настільки, наскільки публічність розуміють у дусі античної агори – як сферу комунікативного впорядкування суспільного життя. Такий підхід характерний для досліджень Х. Арендт. «Політика розуміється Арендт (слідом за античною традицією) як публічна комунікація, тобто галузь політичного – це сфера діянь й мовлення. Арендт ототожнює політичний простір із публічним, поняття політичного – з «простором свободи», а політику – з вільною дією індивіда» [8, с. 68]. Х. Арендт дійсно вбачала сутність політичного у вільній комунікативній дії. Вона намагається розділити, з одного боку, сферу господарської діяльності, економічної або «соціальної» (в розумінні суспільства, заснованого на виході економічного у сферу публічності), сферу політичного – з іншого. Крім того, Х. Арендт також наполягає на особливому тлумаченні влади: її варто повністю відмежовувати від насилля. До останнього, на думку Х. Арендт, удаються саме тоді, коли влади не мають. Отже, виокремлюється сфера вільної комунікативної діяльності, в якій немає місця звичайній людській зумовленості потребами (цим заповнена приватна сфера життя) і насиллю (оскільки тут головним «зряддям» людини є не примус, а спілкування). Ця комунікативна діяльність спрямована на урегулювання співжиття людей. Про необхідність чіткого розмежування приватного та публічного Х. Арендт пише: «Для нас сама собою зрозуміла відсутність суворой відмінності цих речей одна від одної, тому що від витоків Нового часу будь-який національний організм і будь-яке політичне суспільне утворення ми розуміємо в образі сім'ї, уявляючи ведення та впорядкування всіх їх справ і щоденних занять за типом гігантської роздутаго апарату домашнього господарства» [1, с. 39]. Не дивно, що сьогодні межі між приватним, публічним і політичним стерті: річ у тому, як зауважує Х. Арендт, що сьогодні спільне життя людей організоване не стільки навколо політичного як комунікативного простору, скільки навколо економічної діяльності кожного та національної економіки загалом.

Хоча в реальності політичне й економічне є більш пов'язаними, в дискурсивній практиці політичне, навпаки, часто зливається не з економічним, а з публічністю тією мірою,

якою політичне мислиться як відкрита діяльність політиків. Коли під політикою мають на увазі передусім інституалізовану частину, публічне прагнуть їй протиставити. Так, Д. Шевчук вважає: «Відокремленість публічної сфери від політики спрямована на те, аби впливати на політичний світ чи навіть його конституювати. По-перше, це виявляється в тому, що публічна сфера здійснює легітимізувальну функцію щодо соціальних і політичних інституцій. По-друге, публічна сфера може бути основою для суверенітету народу, що, у свою чергу, має вплив на дії влади. (...) Отже, саме через здійснення такого впливу на політичний світ публічна сфера постає як своєрідний метатопічний простір щодо політики» [7]. Варто зазначити, що відокремленість публічності від політичного є скоріше бажаною, ніж дійсною. Крім того, публічність ототожнюється з простором громадянського суспільства, а її вплив на владу, очевидно, досягається за рахунок дії «громадської думки». Чи впливає звідси те, що публічність є мета-простором щодо політики? Принаймні можна стверджувати, що образ публічності як громадського простору містить інтуїцію того, що публічне оточує політичне.

Співвідношення понять політичного та публічного залежить від того, як саме розуміється політика й наскільки вона ототожнюється з державою або, навпаки, протиставляється їй. Відповідно, публічність інтерпретується як пов'язана з політичним, але дещо ширша площина (оскільки вона включає в себе «широкий загаль», громадськість) або як суміжна в соціальному просторі та протилежна в смислому плані. Але й тоді, коли публічність зливається з політичним, і тоді, коли протиставляється їй, публічність окреслюється як більш вільний, більш відкритий простір (ніж політичне або ніж державне, залежно від тлумачення цих понять), у якому думка та дія окремого індивіда набувають значення суспільного.

Інтерпретація сутності політичного, безумовно, впливає на визначення його взаємозв'язку з публічністю. Але сфера політичної діяльності в сучасній соціальній рефлексії зливається з публічністю з декількох інших причин: 1) політики повинні діяти «відкрито» заради зв'язку з виборцями; 2) відповідно, політика висвітлюється засобами масової інформації, а політик отримує статус «відомої» людини в тому самому значенні, в якому говорять про людей шоу-бізнесу чи спорту; 3) політика доступна для «публіки» у вигляді «відкритої» комунікації політиків, обміну думок тощо. Політика неможлива без певних «ідей» і «меседжів» якщо не ідеологічного характеру, то хоча б таких, які окреслюють позицію конкретної партії чи політика в загальному полі боротьби за владу. Ці «меседжі» (сформовані не тільки вербально) відкриваються «публічно» (тобто «для всіх»). Отже, політика уявляється громадянину-глядачу як «відкрита» «комунікація» політиків між собою й така ж «відкрита» «комунікація» між політиками та самим глядачем. У випадку опису феномена політичного таким, яким він постає перед нами сьогодні (а не таким, яким він був за часів античності, або таким, яким він «повинен бути»), всі ці терміни дійсно варто брати в лапки. Саму «публічність» політики варто було б брати в лапки тому, що її «відкритість» впливає з потреб утримування уваги електорату і створення відповідних образів і меседжів. Це скоріше відкритість вистави, ніж справжня прозорість дій. Те саме стосується й політичної «комунікації» – комунікативність театральних реплік досить сумнівна, якщо зауважити, що повідомлення спеціально заготовлені для глядача, а для самих дійових осіб мають зовсім інше значення.

Щоб пояснити специфічну відкритість публічності, варто скористатись терміном Ю. Хабермаса «репрезентативна відкритість». Щоправда, цей термін він вводить на потребу скоріше екскурсу в минуле, ніж опису сьогодишньої конфігурації політичного та публічного. Стосовно історичного характеру роботи Ю. Хабермаса «Структурні перетворення у сфері відкритості» К. Калхун зазначає, що, незважаючи на загальноприйняте прочитання, «по суті, найважливіша частина книги – перша половина, в якій Хабермас консти-

тує історичну категорію публічної сфери й намагається описати з неї нормативний ідеал» [9, р. 39]. Тому «історичну» частину цієї роботи варто розглянути уважніше. Так, Ю. Хабермас стверджує, що у феодальному суспільстві публічність як окремий простір виокремити важко, але тоді мав місце інший феномен – «відкрите демонстрування влади». Цей феномен Ю. Хабермас і називає «репрезентативна відкритість» (або публічність). Так, «Ю. Хабермас вважає, що, на відміну від «елліністичної суспільної сфери», «репрезентативна суспільність» втратила функцію критично мислячої спільноти вільних громадян. Вона не мала на меті утворення незалежної громадської думки, як не була вона й інструментом вироблення державних рішень» [5, с. 161], – пояснює М. Рядинська. Публічність у такому випадку стосується лише демонстрації необхідних ознак, атрибутів, фрагментів або «сцен» життя, з метою формування певного образу індивіда. «Ця *репрезентативна відкритість* виступає не як соціальний простір, сфера відкритості, якщо термін вибрано вдало, то це більше схоже на різновид ознаки статусу, – пише Ю. Хабермас. – Статус сюзерена, володаря, хай якого ступеня, сам собою нейтральний щодо критеріїв «відкритий» і «приватний»; однак його власник репрезентує себе відкрито: він показується, видає себе за втілення, як завжди, «вищої» влади» [2, с. 50]. Ознака статусу повинна бути відкритою, «публічною», інакше вона не має сенсу, як вистава без глядачів. «Публічність» такої самодемонстрації досить умовна, адже йдеться лише про доступність певної інформації для «публіки». Ю. Хабермас не випадково наголошує, що «*репрезентативна відкритість* виступає не як соціальний простір». Ця відмінність між репрезентативною публічністю і власне публічністю є докорінною. Демонстрація не дає можливості взаємодії, вона визначає не тільки дійову особу (в цьому випадку як утілення влади), а й усіх адресатів видовища. Останні отримують єдину можливу роль «глядачів» і не можуть вийти за її межі. Інша характерна риса репрезентативної публічності полягає в тому, що дія індивіда тут має значення не сама собою, а тільки як знак, що відсилає до певних смислів, які, власне, й демонструються глядачеві. Дійсна публічність не повинна обмежуватись створенням «загальновидимих» і «загально-видимих» соціальних об'єктів. Однак репрезентативна публічність саме в цьому й полягає.

Окреслення понять «публічне» та «приватне» пов'язано з багатьма труднощами. Але головна проблема полягає в нечіткості критеріїв визначення публічності й повсякчасному поверненні до буденного розуміння цього феномена. Вище було розглянуто недостатність застосування до окреслення публічності таких критеріїв, як відкритість/закритість і колективність/індивідуальність. Крім того, у випадках, коли публічність асоціюється з феноменом, відомим у суспільстві, відкритим для спостереження та близьким до політичного поля, публічна відкритість підміняється відкритістю репрезентативною. Відмінність між ними полягає у відмінності між доступом до *всієї* інформації й доступом тільки до *певної* інформації, відібраної заздалегідь для оприлюднення. Репрезентативна відкритість полягає в конструюванні образів, забезпеченні видимості суспільної спрямованості дії, створенні уявного суспільного консенсусу чи навіть у прямій маніпуляції. При цьому доступність інформації у випадку репрезентативної відкритості спрямована на перетворення реципієнтів у глядачів, які не мають інших можливостей долучитись до політичної сфери, крім спостереження. Отже, інтерпретацію публічності як «відкритого» простору варто поставити під сумнів, адже сам факт доступу суспільства до певного явища не робить це явище публічним. Парадокс нашого часу полягає в тому, що в понятійному, інтерпретативному ракурсі приватна сфера повністю злилась з індивідуальним і сімейним помешканням, саме поріг цього помешкання може відділяти сфери приватного та публічного одну від одної, але в реальності приватність захопила набагато більші «території», ніж прийнято вважати. Так, репрезентативна відкритість може вважатись формою публічності тільки формально, фактично ж це – форма

реалізації приватних інтересів. Тут приватність суміщається з відкритістю для суспільства й колективністю дії, однак від цього сутність феномена не змінюється. Фактично, варто говорити про приватність чи публічність не як про сфери соціальної реальності, а як про різні логіки соціальності, різні настанови її сприйняття. Сьогодні саме приватність є основою соціальності, але її вважають за краще приписати тільки індивідуальному, окремому, більш-менш прихованому від інших життю за зачиненими дверима оселі. Опис сутності публічності як такої, без домішок «репрезентативної відкритості», безпосередньо пов'язаний із оцінкою сучасного соціального порядку та окресленням тих соціальних практик, що сприяють розвитку індивідуальних прав, свобод і відповідальності в суспільстві.

Література

1. Арендт Х. *Vita activa, или О деятельной жизни* / Х. Арендт ; пер. с нем. и англ. В.В. Библичина ; под ред. Д.М. Носова. – СПб. : Алетейя, 2000. – 437 с.
2. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості: Дослідження категорії громадянське суспільство / Ю. Габермас ; пер. з нім. А. Онишко. – Львів : Літопис, 2000. – 318 с.
3. Диденко М. Концептуалізація публічності: основні підходи / М. Диденко // Соціальні виміри суспільства : зб. наук. пр. – К. : ІС НАН України, 2008. – Вип. 11. – С. 52–62.
4. Пархоменко Р.Н. Дискурс, демократія, політична публічність як складові частини германської нормативної концепції лібералізму (Ю. Хабермас) / Р.Н. Пархоменко // Філософська думка. – 2016. – № 4. – С. 39–49. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://e-notabene.ru/fr/article_18411.html.
5. Рядинська М.В. Ю. Хабермас і комунікативний підхід як нова методологія історичного пізнання / М.В. Рядинська // Вестн. Волгогр. гос. ун-та. Сер. 4 «Історія». – 2010. – № 2 (18). – С. 159–165.
6. Третяк О.А. Політичний дискурс і публічна сфера: зміст та співвідношення понять / О.А. Третяк // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Сер. «Політологія». – 2011. – Т. 175. – Вип. 163. – С. 99–103.
7. Шевчук Д.М. Публічне і приватне в горизонті соціального буття людини / Д.М. Шевчук // Вісник Національного авіаційного університету. Сер. «Філософія. Культурологія». – 2011. – № 2. – С. 76–80.
8. Юрлова М.Д. Політична власть і проблема судження в філософії Ханны Арендт / М.Д. Юрлова // Вестник Северного (Арктического) федерального университета. Серия «Гуманитарные и социальные науки». – 2013. – № 2. – С. 68–72.
9. Habermas and the Public Sphere [ed. By Craig J. Calhoun]. – MIT Press, 1992. – 498 p.
10. Weintraub J. The Theory and Politics of the Public / Private Distinction / J. Weintraub // Public and Private in Thought AND Practice. Perspectives on a Grand Dichotomy. – Chicago & London: The University of Chicago Press, 1997. – P. 1–43.

Анотація

Волковинська В. О. «Відкритість» у соціальному просторі: щодо проблеми окреслення феноменів «публічність» і «приватність». – Стаття.

У статті аналізуються найбільш поширені підходи до інтерпретації відмінності між публічною та приватною сферами соціальної реальності. Ключовими характеристиками публічності вважають її видимість, спостережуваність для інших та орієнтацію на колективні дії або спільні інтереси багатьох людей. Відповідно, приватна сфера вважається сферою індивідуалізму й таємності, прихованості від суспільства. Тому пару понять «публічне – приватне» найчастіше застосовують для позначення тих соціальних сфер, які розрізняються між собою за однією із зазначених характеристик, тобто відкритості/прихованості або колективності/індивідуалізму. Визначається, що критерії відкритості/закритості й колективності/індивідуальності не можуть бути достатніми для опису феномена публічності. Щоб пояснити специфічну відкритість публічності, її варто відрізнити від «репрезентативної відкритості».

Ключові слова: публічне, приватне, публічний простір, відкритість, репрезентативна відкритість.

Анотація

Волковинская В. А. «Открытость» в социальном пространстве: к проблеме определения феноменов «публичность» и «частность». – Статья.

В статье анализируются наиболее распространенные подходы к интерпретации различия между публичной и частной сферами социальной реальности. Ключевыми характеристиками публичности считают ее видимость, наблюдаемость для других и ориентацию на коллективные действия или общие интересы многих людей. Соответственно, частная сфера считается сферой индивидуализма и секретности, скрытности от общества. Поэтому пару понятий «публичное – частное» чаще всего применяют для обозначения тех социальных сфер, которые различаются между собой по одной из указанных характеристик, то есть открытости/скрытости или коллективности/индивидуализма. Определяется, что критерии открытости/закрытости и коллективности/индивидуальности не могут быть достаточными для описания феномена публичности. Чтобы объяснить специфическую открытость публичности, ее следует отличать от «репрезентативной открытости».

Ключевые слова: публичное, приватное, публичное пространство, открытость, репрезентативная открытость.

Summary

Volkovynska V. O. “Openness” in the social space: on the problem of defining the phenomena of “publicity” and “privacy”. – Article.

The article analyzes the most common approaches to the interpretation of the difference between public and private spheres of social reality. Visibility, observability for others and focus on collective action or the common interests of many people are found to be key features of the publicity. Accordingly, the private sector is considered to be the area of individualism and privacy, secrecy from society. Therefore a couple of the concepts of “public – private” is often used to refer to those social sectors which differ by one of the following characteristics of openness/secretcy or collectivism/individualism. It is established that the criteria of openness closure and collective/individual can not be sufficient to describe the phenomenon of publicity. In order to explain the specific openness of publicity should be distinguished from the “representative openness”.

Key words: public, private, public space, openness, representative openness.